

93. ԹԻԼԻՍԻՄ ԱՐԱԾ ԴՆԱՏԱՆՈՒՆԸ

Ինքն եմ, ինքն չեմ, մին մարթ ու կնիկ եմ ինքն, ըստանց ոչ մի պան էլ ա ինքն չի, մենակ մին պատերը ծռված, կտուրը ծակված, ապաղանդող ա ինքն:

Օրավար հողն ինչ ա, էն էլ չի ինքն, որ վարեն, ցանքս անեն հուղըլմիչ ինեն:

Ճարները կտրած՝ կարողները հենց պնցվում ա, թն չէ, ուրանցը տալիս են չոլերին, սիբեղ, խինձ, չըրեչտ, ըվելուկ, չոչան, պելսի, թըրթնջուկ հու հազար ու մին ջուռա ժանգալ են քաղում, պերում տուն, ուտիլին ուտում են, մնացածն էլ չորըցնում են, պահում ծրմեովա մհար:

Մին անքամ էլ կնիկը մի քիչ բեքեփ ա ինքն, էս մարթը մինակ ա չոլ քինում, թն ըվելուկ վհաքի: Բոլորան տենում ա, որ մին քար տեղահան իլած, չափ ընգած, դըբն ուրան ա կալիս:

Մին թահրով կլոխը պրծըցնում ա հու ասում.—Ա՛քար, որ գիդիր, թն իչքան եմ սոված, կալ չիր իմ վրես:

Ասում ա, ասում չի, մին էլ տենում ա քարը կա ոչ, ընդրա տեղը մին մեծ դաստախուռն ա, վրեն սրտիտ ուզած ճաչերը, փրփուռ լավաչ, կաթն, եղրումեղրը:

Պերանի ճըրերը քինում ա, վրն յա պըրծնում, մին դոյնջան նի տալիս թափանը, օրթնում դըրկողին: Մին էլ որ աչկը պնց ա անում, էն ա տենում, որ դաստախուռն կա ոչ, էլի էն քարն ա, համան քարը:

Էս քարը վեր ա ունում, տընում ա ծոցըմը, վհաքած ժանգալը թողում ա չոլմը, ինքը տափը-տառտակ կալիս տուն: Կնիկը էս որ տենում ա, սասը քցում ա կլոխը:

—Ա՛յ ոչ ու փուչ, ա՛ կիրողի տարած, սաղ օրը ջհաննամվել ես չոլը, բա պերածըտ հո՛ւր ա, հը՛, բա ցավըս էս գըխտվիլո՞ւ:

—Կնի՛կ ջան, որ տենաս ինչ եմ պերել, թհհամթըտ ետ վեր կուներս,—ասում ա մարթը, ծոցիցը քարը հանում, տընում կնգա առաչին:

—Վըյ է՛, խեղըտ թըոցրել ես, ինչ ա, ա՛յ քյուլբաչ,—ասում ա կնիկը, մին մարթին ա եչում, մին քարին:

Մարթը քարը նորից վեր ա ունում, անգաճին փըսփըսում:

—Ա՛քար, որ գիղաս իչքան եմք սոված...

Կնիկը արմանք-զարմանք կըտրած տենրմ ա, թն ոնց էտ քարը տննավ մին դնստնխուն, ախշարքի տակին իշքան լնվ ուտիլիք կա վրեն լըցրած:

էտ օրվանից մարթ ու կնիկ կուչտ ու կուռ ուտրմ են, խմրմ, քեփ քաշրմ:

Համա դե կրնգա ծամը երգեն ա ինրմ, խելքը՝ կարճ: Էս քյուլ-բաշն ուզրմ ա, որ ռւրննց դնստնխունի մասի չիմմը գիղան, ուզրմ ա, որ թաքավորն էլ գիղն: Ամման օր մարթի յախեն կըտրրմ ա, թն քինն թաքավորին էլ, թաքուհուն էլ դոնաղ կանչի:

—Ա՛յ կնիկ, թաքավորն ու թաքուհին ըսկի լայեղ կանեն քու էս խարաբեն մըննեն: Քու ինչի՞ն են պետկը թաքավորն ու թաքուհին, մին կուտուր հաց ես քթել, կամանց-կամանց զըխտվի, էլի, —աջըղվրմ ա մարթը:

—Քյուլըս կլխիտ, էտ քու խելքի պննը չի, —ջուղաբ ա տալիս կնիկը, —քե ասրմ եմ քինն կանչի՛, քինն՝, թնշնն չէ, քթթակ կուտես: Մարթը քողը-փոշման քինրմ ա կրնգա հըրամանքը կաղարիլի:

Եփ թաքավորն ու թաքուհին ոսկի կառեթը նստած, անրըշում ու գնռ հաքած նի են մըննրմ տունը, տենրմ պնց դնստնխունը, ախ են քաշրմ: Բա ռւրննք ապրեն պալատըմը, ոսկու ու արծաթի մեջ, իսկ ըստանք ռւրննց չըփլաղ հալովը ըստըհենց սուփրա պնց անե՞ն:

Լնվ ուտրմ են, խմրմ, կո՞վրմ են տանտերուհուն: Հենց էտ վախտին էլ դնստնխունը տնոնրմ ա քար: Թաքավորը մատը կծրմ ա, թն կա, կա ոչ, էս դնստնխունը թիլխսիմ արած ա:

Հենց հըսնրմ են պալատ, թաքավորը կարքադրրմ ա ռւրնն ննգիր-վնգիրներին, քիննն էն թիլխսիմ արած քարը պերեն, քանինչ որ ըտըհենց պննը ախկաղի ըոխի կերակուր չի:

Հըրամանքը կաղարվրմ ա:

Համա ինչ անրմ են, անրմ չեն, քարը դնստնխուն չի տնոնրմ: Դե թաքավորը յա ննգիր-վնգիրներին շտեղան գիղանյին թիլխսիմը:

—Դե որ ըտենց ա, —հերստըմ ա թաքավորը, —ո՛չ ինձ, ո՛չ էլ ընդանց:

Տալիս ա քարը հաղար թիքն անրմ: Ամման մին թիքեն մին սև օց ա տնոնրմ չըլավրմ կաղնածներիցը ամման մինի ջանին, կծրմ հու ըտենցութունով չիմմն էլ դինջանրմ են:

Համա դե ախկաղի կնիկը ռւրն մաղեն ա պոկոտըմ, ռւրնն քարերովն ա տալիս, պատը-պատ ա ընգնրմ, պայց չարեն ինչ: Դնստնխունը ծեռ չի ընգնրմ:

Թնգնդան ըսկսըմ են ժանգնլ-մանգնլ վըհաքիլը, որ սովից կըտորվեն ոչ:

Ըստեղ են ասել, թն եփ մարթի կըլխըմը դուղի տեղ տնրման ա, ընդրա մհար չո՞լի ժանգնլը դնրման ա: